

Hány napszámbért fizet:

A természetben teljesített közmunka elvégzésének,
illetve a váltság fizetésének igazolása (nap, aláírás)

I.	V.	IX.
II.	VII.	X.
III.	VIII.	XI.
IV.		XII.

Handwritten signature: János V. (over V. and VII.)

Handwritten signature: [illegible] (over X. and XI.)

Red stamp: SZÉCHÉNYI MÚZEUM

Ez egy anyám [Kertész Endréné] nevére kiállított közmunka-igazolvány, 1948-as keltezésű. Bejegyzés nincs. De itt van egy másik közmunka-igazolvány, ez 1947-es. Egy évvel korábbi, ebben viszont vannak bejegyzések. Milyen természetű közmunka volt, azt nem tudom. Mindenestre anyám 'mentes' volt. Mikor mi megérkeztünk Karcagra, 1945 májusában, akkor a bátyámmal, Mikivel valami zárdába jártunk iskolába, hogy ne veszítsük el az évet. Nem is veszítettük el, ez a második osztály volt. Erről nincs bizonyítványom, illetve nincs az irataim között. A zsidó iskolába ekkor még nem jöttek vissza a tanítók. A mostani Kertész József utca végén volt egy keresztutca, a Zádor utca, és ott volt egy iskola, amit zárdának hívtak, mert apácák is tanítottak benne. Érdekes módon, a zsidó gyerekeknek egy másik része a református iskolába járt. Az a piactérnek a túlsó

végén volt. És aztán harmadikban már a karcagi zsidó iskolába jártunk. Negyedikben, 1946-ban felkerültünk Budapestre, valamilyen cionista otthonba, a Habonim Drorban voltunk. Anyámnak valószínűleg imponált, hogy a gyerekeit Pesten taníttatja. Ezt abból is tudom, hogy a későbbiekben nagyon erősen vonzódtam Karcaghoz, hazajöttem volna iskolába, és ez csak egyszer engedtetett meg nekem, mikor eltörtem a karomat, és akkor jártam néhány hónapot az egyik karcagi iskolába. Karcagon anyámnak volt albérlője a háború után. Már itt, Pesten nevelkedtünk a bátyámmal, cionista otthonokba, zsidó gimnáziumba jártunk, amikor ott lakott egy egészséges, pesti, szép fiatal nő. Anyám mint manikűrös keresett pénzt, abból élt. Saját jogán nem volt nyugdíja soha. Rengeteg megalázó helyzetbe került, amikor elment ilyen nagyságához. X-szer előfordult, hogy elment, és azt mondták, hogy jöjjön később, Lenke! Ugyanakkor mindenkinek a barátnője volt egyszersmind. Volt grófnő, volt szülész-nőgyógyász főorvos felesége, aki 1956 [lásd: 1956-os forradalom] után, mikor hazamentem, azt mondta, hogy ha kell, még a szoknyája alá is elbújtat, mert akkor kiabálták, hogy 'egy komcsi mellé egy zsidót akasztunk!'. De a manikűrözés nem volt tervezhető jövedelem anyám számára. Ebből a szempontból egyfajta életművész volt.